בס"ד, ה' אדר א תשפ"ד

<u>מבחן מתכונת באזרחות לשכבת י"א תשפ"ד</u>

שם האזרחית: [redacted]

משך המבחן: שעתיים וחצי (150 דקות)

<u>הנחיות: ענו על 7 שאלות סה"כ מכל פרקי הבחינה. לכל שאלה 14 נקודות.</u>

<u>שימו לב: בפרק הראשון כל סעיף נחשב שאלה.</u>

בהצלחה רבה!!

פרק ראשון:

תזכורת: בפרק זה כל סעיף נחשב שאלה.

1. חייל שהתגייס בזמן האחרון לצבא ההגנה לישראל נשלח לכלא לאחר שסירב לקצר את שיערו הארוך, כפי שנדרש מן החיילים. אימו של החייל מחתה על המאסר. היא פנתה אל מפקדיו וטענה שבנה התגייס לצבא כדי לשרת שירות משמעותי ולתרום למדינה. האם טענה כי חיילות המשרתות באותו תפקיד רשאיות לגדל שיער ארוך ואילו עליו אוסרים זאת, ובכך נפגעת זכות בסיסית שלו.

בתגובה על כך הבהיר דובר צה"ל שכל חייל וחיילת שמתגייסים כפופים להוראות שקבע הצבא בנוגע להופעה האישית. בהוראות אלה נקבע לבוש תקני וסידור שיער בהתאם לכל מגדר, והן נועדו ליצור לכידות, ייצוגיות ואחידות בהופעתם של המשרתים בצבא. על פי הוראות אלה השיער של הגברים חייב להיות קצר ושיער הנשים אסוף. חיילים שמפירים הוראות אלה עלולים להיענש.

✓ (א.) ציינו והציגו את <u>הזכות</u> שנפגעת לטענת אימו של החייל.

הסבירו כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

✓ (ב.) ציינו והציגו את <u>העיקרון הדמוקרטי</u> שבא לידי ביטוי בדרישה של <u>הצבא</u> מכל מתגייס.

הסבירו כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע

פרק שני:

2. הצג את המושג "הרשות המבצעת".
3. הצג את המושג "זכויות פוליטיות".
4. הצג שני נימוקים לעמדה שחוק השבות הוא חוק מבחין ונימוק אחד לעמדה שחוק זה הוא חוק מפלה.

פרק שלישי:

קראו את הקטע שלפניכם. השאלות המתייחסות לקטע מופיעות אחריו.

הבחירות בישראל אמורות להיות חגיגה של דמוקרטיה שבה האזרח מבטא את רצונו בנוגע לדמותה של המדינה -האזרח בוחר את המפלגה שהוא תומך בה באמצעות נציגים שבידיהם הוא מפקיד את הכוח לנהל ולהוביל את המדינה.

בפועל נראתה מערכת הבחירות האחרונה כדבר הרחוק ביותר מחגיגה: נראה שהמדינה מפולגת ומשוסעת, ונשאלת השאלה אם עדיין יש ערכים משותפים לכולם. אפשר לחשוב על כמה ערכים משותפים, לפחות לרובנו, כגון יהדות, דמוקרטיה וציונות. לצערנו המושגים האלה נתונים לפרשנויות שונות המולידות את המחלוקות המוכרות.

את המציאות בישראל אפשר לדמות לבניין משותף המורכב מיסודות שונים ומדיירים שונים שעל אף השוני ביניהם, הם צריכים להסתדר אלה עם אלה כדי לחיות יחד. הבסיס לכך הוא היותנו בני אדם בני חורין, וכדי שחירותו של כל אדם תישמר בלי לפגוע באחר יש לנקוט את הכלל "חֵי ה ותן לחיות". הלל הזקן ניסח את הכלל הזה כך: "מה ששנוא עליך - אל תעשה לחברך". בחברה שבה חיים גם בני אדם אחרים, שיש להם רצונות משלהם, יש להתייחס לזולת ביושר, בהבנה ובהתחשבות, בלי לנצל חולשות או מצוקות. צריך פשוט להיות בן אדם. מאחורי ערך חשוב זה יכול להתייצב רוב הציבור בישראל.

רבים מדי אימצו הרגל מגונה של התמקדות במפריד בינינו במקום לעסוק במשותף המחבר – כמיהתנו לחברה שבה ההגינות היא נורמת ההתנהגות הרצויה. הדבר החמור הוא שבכך אנחנו מפוררים את הדבק הלאומי המאחד אותנו.

ההתמקדות במפריד בינינו נגרמת בין השאר מן ההתנגשות לכאורה בין ההכרה של כל אחד מאיתנו בזכותו השווה של הזולת לדעות ולרצון משלו ובין החשש מן ההשפעה של התנהגותו ובחירותיו של הזולת על חיינו.

בס"ד, ה' אדר א תשפ"ד

במדינת ישראל יש מסמך המגדיר איזו מדינה רצינו ליצור כאן - מגילת העצמאות. המגילה עוסקת בין השאר בערכים שראויים להיות בסיס (הסכמי) לכל חברה אנושית, ובוודאי למדינה שנועדה להיות אור לעולם ולקיים את חזונו של הרצל בדבר חברה השואפת לשלמות מוסרית ורוחנית. האם רובנו יכולים להתאחד סביב ערכיה של מגילת העצמאות גם כיום?

מסקר שנערך בקרב מדגם מייצג של אזרחי המדינה עלה כי 66 אחוזים מן הנשאלים תמכו בהפיכתה של מגילת העצמאות למסמך חוקי ומחייב.

יסוד היסודות של המארג החברתי, הדרך שבה אדם מתייחס לזולתו – עוד לפני המחלוקות הפוליטיות והתפיסות השונות בנוגע לסוגיות מדיניות – הוא שקובע את מידת שביעות הרצון והאושר של אדם במדינתו, וכפועל יוצא מכך גם את הלכידות הלאומית. השאיפה לשלמות מוסרית ורוחנית וההכרה בזכויותיו של הזולת הם ערכים שבאים לידי ביטוי

במגילת העצמאות, ועל פי ערכים אלה פעלו מנהיגים רוחניים בתקופת התנ"ך. הרצון להקים חברת מופת לעם היהודי בארצו הוא שקיבץ אותנו בארץ ישראל אחרי אלפיים שנות גלות, ונתן לנו את ההשראה ואת הכוחות להקים מחדש את מדינתנו כמדינה יהודית ודמוקרטית. מדינה זו מחויבת לממש ערכים כלל עולמיים, כמו ערך השוויון וחופש הבחירה

עבור כלל אזרחיה, יהודים ולא יהודים כאחד.

בשפה הסינית המילה "משבר" מורכבת מן המילים סכנה והזדמנות. המוצא ממשבר הלכידות שבו אנו נמצאים כעת תלוי במידה רבה בגישה שבה נבחר: אם נבחר לנהוג בהגינות, ביושר ובהתחשבות האחד כלפי האחר - נשמר את הלכידות הלאומית שלנו. כולנו יכולים להתאחד גם היום מאחורי דרישה זו להגינות הדדית.

דוד בן גוריון אמר בשעתו כי מדינת ישראל תיבחן בדמותה המוסרית ובערכיה האנושיים. כמדינה חפצת חיים, זהו הבסיס לקיומנו.

<u>השאלות:</u>

שימו לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענו על פי מה שלמדתם, ולא על פי הקטע. בחלק השני של השאלה ענו על פי הקטע.

5. הציגו את העיקרון הדמוקרטי: שלטון העם.

הסבירו כיצד עיקרון דמוקרטי זה בא לידי ביטוי בקטע.

6. הציגו את העיקרון הדמוקרטי: סובלנות.

הסבירו כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

בס"ד, ה' אדר א תשפ"ד

7. הציגו מאפיין יהודי אחד ומאפיין דמוקרטי אחד של מדינת ישראל שבאים לידי ביטוי בהכרזת העצמאות.

הסבירו כיצד אחד מן המאפיינים האלה (מאפיין יהודי או: מאפיין דמוקרטי) בא לידי ביטוי בקטע.

פרק רביעי:

8. לקראת מערכת הבחירות האחרונה יזמה אחת מחברות הכנסת הצעת חוק שמטרתה להגדיל את מספר הנשים הנבחרות לכנסת.

לטענתה, כיום רק כרבע מבין חברי וחברות הכנסת הן נשים, ולכן יש לתת תמריצים לסיעות המשבצות נשים ברשימת המועמדים לכנסת. על פי הצעת החוק, סיעה שברשימת המועמדים שלה ישובצו שלוש נשים לפחות מכל עשרה מועמדים תקבל תוספת לתקציב הבחירות. חברת הכנסת הוסיפה כי היא מקווה שבתוך כמה שנים יגדל ייצוג הנשים בכנסת ולא יהיה עוד צורך בתמריצים כאלה.

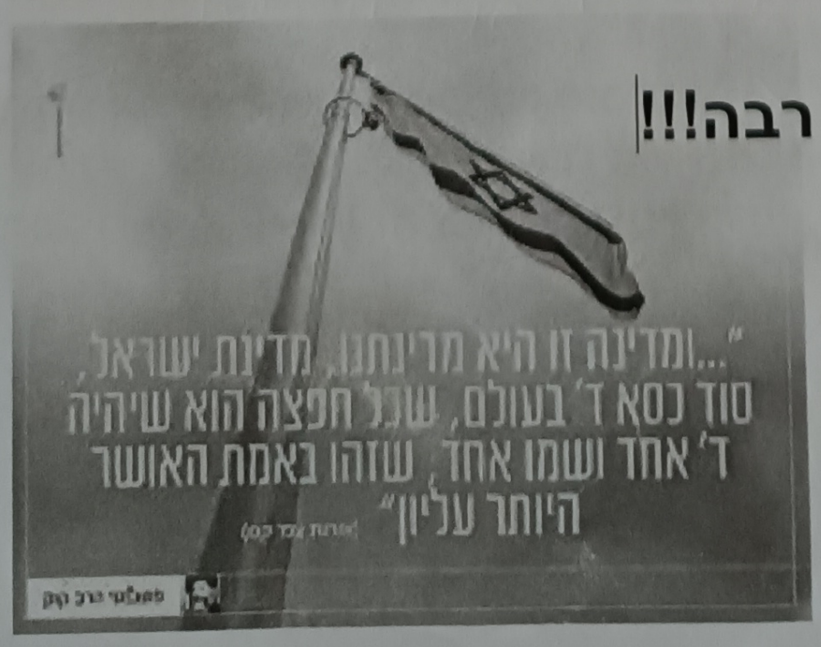
– ציינו והציגו את סוג המדיניות שבא לידי ביטוי בדברי חברת הכנסת שיזמה את הצעת החוק. הסבירו כיצד סוג המדיניות הזה בא לידי ביטוי בקטע.

9. במערכת הבחירות האחרונה החליטו מועמדים לכנסת מכמה רשימות להתאחד כדי להתמודד בבחירות ברשימה אחת.

אחת המועמדות הסבירה כי איחוד הרשימות הוא מהלך הכרחי. לדבריה, איחוד הרשימות יבטיח שנציגי הרשימה החדשה יצליחו להיכנס לכנסת, ורק כך יביאו לידי ביטוי את רצון הבוחרים של כל אחת מן הרשימות שהתאחדו.

— ציינו והציגו את תפקיד הכנסת שמתממש באמצעות איחוד הרשימות.

הסבירו כיצד תפקיד זה בא לידי ביטוי בדברי המועמדת.

בהצלחה רבה!!!